

بالا رفتن سن ازدواج، علل و پیامدها

بالا رفتن سن ازدواج واقعیت انکارناپذیر جامعه امروزی که به اعتقاد جامعه شناسان نهاد خانواده را دچار تزلزل می کند و هشداری برای رشد منفی جمعیت کشور در درازمدت است.

بالا رفتن سن ازدواج واقعیت انکارناپذیر جامعه امروزی که به اعتقاد جامعه شناسان نهاد خانواده را دچار تزلزل می کند و هشداری برای رشد منفی جمعیت کشور در درازمدت است.

به گزارش سلامت نیوز به نقل از ایرنا، براساس آخرین سرشماری در سال 95، جمعیت کل کشور 79 میلیون و 926 هزار و 279 نفر است که از این تعداد 51 درصد مرد و 49 درصد زن هستند. این در حالی است که 4 میلیون و 423 هزار و 225 دختر مجرد در سن ازدواج (15 تا 29 سال) و 5 میلیون و 372 هزار و 989 پسر در سن ازدواج (20 تا 34 سال) در کشور داریم.

آمار نشان دهنده بالا رفتن سن ازدواج هم در مردان و هم در زنان است، اما بنا به دلایل روانشناسی و فیزیولوژیکی بالا رفتن سن ازدواج در زنان به مراتب خطرناکتر از بالا رفتن سن ازدواج در مردان است، لذا ابتدا باید چاره ای برای کاهش سن ازدواج دختران جست.

***دیدگاه پسران و دختران مجرد درباره ازدواج**
 مینا، یک کارمند که حقوق مکفی دارد، می گوید: در شرایط کنونی یافتن همسر مناسب دشوار شده است زیرا آقایان بیشتر تمایل دارند، همسران شاغلی را برای ازدواج برگزینند تا بتوانند از زیر بار مسئولیت و به قولی نان آوری صرف برای خانواده، شانه خالی کنند و بخشی از مسئولیت خود را بر دوش زنان بگذارند.
 سینا، م که مجرد و 48 ساله است و علاوه بر کار در بیمارستان، مسئولیت نگهداری از والدین بیمارش را بر دوش دارد، می گوید: در تمام طول زندگی مجبور بودم از خواهران کوچکترم مواظبت کنم و کمک خرج خانواده باشم، این مسئولیت باعث شد که نتوانم به موقع ازدواج کنم و الان نیز برای ازدواج بسیار دیر شده است.
 زهره، ک که 40 ساله، مجرد و مربی تکواندو است، می گوید: در جامعه مردسالار، ازدواج یک زن مستقل و شاغل به محدود شدن از سوی شوهر و ترک شغلش ختم می شود و مردان اندکی هستند که بتوانند خود را در زندگی مشترک با زن برابر دانسته و ضمن شراکت در پذیرش مسئولیت های زندگی، به موقعیت اجتماعی او احترام بگذارند.
 محمدر، که 30 ساله، مجرد و بیکار است، می گوید: کارشناس ارشد هستم اما هنوز شغل دائمی ندارم، با برخی شرکت ها قراردادهای موقتی بسته ام اما این شرایط تضمین کننده ازدواج و قبول مسئولیت نیست و ترجیح می دهم در قید و بند ازدواج قرار نگیرم.

***خطر ناباروری در کمین دختران مجرد**
 بالا رفتن سن ازدواج برای دختران آسیب زا است زیرا فرزندآوری آنان شرایط سنی خاصی را می طلبد که در صورت تاخیر در آن امکان بارآوری و داشتن فرزندان زیاد را از آنان سلب می کند.
 براساس آمار سال 96 اعلام شده از سوی ثبت احوال خراسان رضوی، ولادت در این مدت در مقایسه با مدت مشابه سال قبل از آن 2.2 درصد کاهش داشته است که یکی از دلایل این امر بالا رفتن سن ازدواج است.
 هم اکنون تفاوت سن ازدواج و سن آمادگی برای ازدواج برای دختران 10 سال و پسران 15 است. این دوره ریاضت جنسی می تواند یکی از عوامل کاهش باروری باشد که در نهایت به کاهش رشد جمعیت می انجامد.
 یک کارشناس ارشد حوزه مامایی و عضو هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی مشهد در این باره می گوید: سن طلایی بارداری زنان بین 20 تا 30 سال است که می توانند در این دوره بیشترین فرزندآوری را داشته باشند.
 فروغ برهانی اظهار کرد: هر چه سن دختران بالاتر رود، درصد باروری آنان کاهش می یابد و در تمام دنیا شرایط بارداری دختران بعد از 35 سال به خوبی شرایط بارداری آنان قبل از این سن نیست.
 وی گفت: تحقیقاتی که تاکنون در این زمینه در کل جهان انجام شده، درصد دقیق کاهش باروری زنان در سنین بالا را اعلام نکرده اما براساس این تحقیقات هرچه سن ازدواج در دختران افزایش یابد به همان نسبت درصد باروری آنان کاهش پیدا می کند.

وی اظهار کرد: هم اینک در خراسان رضوی سن نخستین زایمان در زنان به بیش از 30 سال رسیده است و به ندرت دختری بین 20 تا 30 سال نخستین زایمان خود را انجام می دهد.

* دولت نمی تواند به تنهایی بار اشتغال و ازدواج را به دوش بکشد

معاون فرهنگی و امور جوانان اداره کل ورزش و جوانان خراسان رضوی به خبرنگار ایرنا گفت: ازدواج دیرهنگام دختران یا پسران دلایل مختلفی دارد که یکی از مهمترین این دلایل شرایط اقتصادی جامعه و موضوع اشتغال است. مجید پوررضایی افزود: وقتی صحبت از اشتغال می شود، همه از دولت انتظار ایجاد شغل دارند، هرچند دولت موظف به ایجاد شغل است اما اشتغال در کارمندی دولت خلاصه نمی شود و دولت هم نمی تواند برای همه شغل ایجاد کند. وی بیان کرد: هر سال تعداد جوانان در استان کمتر می شود و علت اصلی این مهم کاهش ازدواج یا بالا رفتن سن ازدواج است زیرا زوجین در سن بالا شرایط داشتن فرزندان بیشتری را ندارند. وی اظهار کرد: پارسال هم تعداد طلاق و هم تعداد ازدواج در خراسان رضوی کاهش یافت، با این حال در 2 سال گذشته روند رو به رشدی در کاهش ناهنجاریهای اجتماعی در استان به وجود آمد که امیدوار کننده است. معاون فرهنگی و امور جوانان اداره کل ورزش و جوانان خراسان رضوی گفت: هم اینک جوان در 28 سالگی، تحصیلات عالی اش را به اتمام رسانده و دست کم 2 سال در انتظار شغل می ماند، در حالی که شرایط در 2 دهه قبل متفاوت بود.

وی افزود: شرایط اقتصادی و اجتماعی طی 4 دهه اخیر تغییرات زیادی داشته و سن ازدواج بسته به این شرایط در دختران و پسران افزایش یافته است و هم اینک هم پسر و هم دختر در تلاش برای داشتن شغل هستند. وی بیان کرد: در کنار آن عوامل دیگری مانند سخت گیری خانواده ها و توقع برگزاری ازدواج های پرهزینه مزید بر علت شده است و جوانان تلاش می کنند وقتی به تمام امکانات برای داشتن یک ازدواج موفق دست پیدا کردند، ازدواج کنند. معاون اداره کل ورزش و جوانان خراسان رضوی گفت: حدود یک میلیون و 800 هزار جوان (15 تا 29 سال) در این استان وجود دارد و دولت درصدد است سن جوانی را از 29 به 35 سال برساند. پوررضایی اظهار کرد: برای اشتغال و ازدواج یک میلیون و 800 هزار نفر در استان 10 سال زمان نیاز است تا دولت بتواند زمینه ازدواج و اشتغال آنان را فراهم کند لذا دولت برای تسهیل ازدواج و اشتغال جوانان درصدد جلب مشارکت نهادهای غیردولتی برآمده است.

پوررضایی گفت: با توجه به اینکه به ازای هر پنج هزار نفر یک نهاد غیردولتی باید وجود داشته باشد، هم اینک 31 نهاد غیردولتی در حوزه جوانان استان فعالیت دارند و 330 نهاد غیردولتی نیز در شرف اخذ مجوز هستند. وی اضافه کرد: در سال 95 از سوی دولت پنج میلیارد ریال به طرحهای نهادهای غیردولتی استان در امر تسهیل ازدواج و اشتغال جوانان کمک شد که این رقم پارسال 30 درصد افزایش یافت و در سال 97 به 10 میلیارد ریال رسیده است. وی بیان کرد: پارسال 103 هزار و 571 فقره وام ازدواج توسط 18 بانک به زوجین پرداخت شد و نزدیک به 6 هزار و 182 متقاضی تسهیلات ازدواج اکنون در نوبت دریافت هستند که این مهم از اقدامات دولت برای تسهیل ازدواج بوده است.

* تغییر ماهیت ازدواج و فاصله گرفتن از الگوها

مدیرکل دفتر امور زنان و خانواده استانداری خراسان رضوی نیز گفت: بروز پدیده های اجتماعی مانند ازدواج و طلاق در نتیجه چندین عامل مستقیم و غیرمستقیم است لذا مقایسه آمار ازدواج سالها معیار خوبی برای کاهش یا افزایش ازدواج نمی تواند باشد.

فرشته سلجوقی اظهار کرد: تعداد کل ازدواج های ثبت شده سال گذشته استان 54 هزار و 665 مورد بوده و سن مردان در هنگام ازدواج 28 و زنان 23 سال بوده و آمار ازدواج استان خراسان رضوی در سال گذشته کاهش داشته است. وی بیان کرد: در تمام دنیا آمار مقایسه ای ازدواج براساس رده سنی سنجیده می شود، مقایسه آمار ازدواج سال 96، که جمعیت کشور نزدیک به 80 میلیون نفر بود، با سال 65، که جمعیت کشور نزدیک به 30 میلیون نفر بود، آمار دقیقی به دست نمی دهد و باید آمار براساس جمعیت واجد شرایط یا در سن ازدواج تحلیل و بررسی شود. وی افزود: در شرایط کنونی متولدان دهه 70 در شرایط ازدواج هستند و مقایسه این تعداد با افراد واجد شرایط ازدواج در دهه 60 که کشور با یک سونامی جمعیت مواجه بود، نشان می دهد که در واقع جمعیت واجدان شرایط ازدواج در کشور کاهش یافته است و نه تعداد ازدواج.

وی بیان کرد: از سیاست های امسال استان در بحث ازدواج تحقق بند 4 سیاست های ابلاغی مقام معظم رهبری در حوزه خانواده است که بر ایجاد نهضت فراگیر ملی برای تسهیل و ترویج ازدواج موفق و آسان برای همه دختران و پسران، تشکیل خانواده و نفی تجرد در جامعه تاکید دارد.

سلجوقی اظهار کرد: اجرای این سیاست در استان و فرهنگ سازی برای ازدواج آسان از طریق تشکلهای غیردولتی قابلیت اجرا دارد و وظیفه دستگاه های اجرایی حمایت از این سمن ها و تسهیل فرآیند ازدواج است.

وی افزود: ما در دهه 70 با کاهش جمعیت مواجه هستیم و از این دهه به بعد در کشور تعداد ولادت ها کاهش یافته و از سویی، موارد مربوط به تحصیل، شرایط سخت زندگی مشترک و تغییر سبک زندگی باعث شده که سن ازدواج بالا رود. مدیرکل دفتر امور زنان و خانواده استانداری خراسان رضوی گفت: متأسفانه در دادن الگو از ازدواج های موفق و آسان مردان بزرگ این سرزمین مشکل داشته ایم و این مساله باعث شده است که تعیین مهریه های زیاد، برگزاری مجالس مجلل و تجمل گرایی در ازدواج گسترش یابد که خود باعث کاهش ازدواج جوانان می شود.

سلجوقی اظهار کرد: از سوی دیگر دچار اختلاف نسل یا ابهام نسل شده ایم، به طوری که جوانان ما از ازدواج و زندگی زناشویی چیزی را طلب می کنند که ممکن است با شرایط واقعیت روز و فلسفه ازدواج تطابق نداشته باشد، به طوری که 30 درصد جوانان اعلام می کنند که فرد مناسب را پیدا نکرده اند.

وی در مورد ازدواج سپید نیز گفت: این موضوع را اصلاً نباید ازدواج دانست، زیرا ازدواج مقدس ترین قرارداد و پیوند اجتماعی مشترک بین یک زن و مرد، قانونی و شرعی است اما این نوع همزیستی یک رابطه غیرقانونی، غیراخلاقی و غیرشرعی است.

وی افزود: تخلیه غرایز جنسی الزاماً ازدواج نیست، ازدواجی که فقط به خاطر غرایز جنسی صورت گیرد، به هیچ وجه پایدار نیست.

سلجوقی، کم کاری نهادهای تربیتی و رسانه ها برای، زیر سؤال بردن کارکردهای خانواده و سپردن آن به موسسات و کلاس های فوق برنامه را از دلایل بالا رفتن سن ازدواج دانست و گفت: متأسفانه افراد در ازدواج صرفاً به یک سری ظواهر، عکس و آلبوم و ماشین، لباس و جهیزیه و مهریه نگاه می کنند در حالی که باید نگاهشان به ازدواج از یک فرآیند به یک هدف تبدیل شود.

وی با تأکید بر تقویت کارکرد نهاد خانواده گفت: خانواده هنوز هم به عنوان اصلی ترین نهاد در تربیت نسلها و آینده نسلها موثر است و در این میان، نقش زنان خیلی می تواند اثرگذار و تعیین کننده باشد لذا باید روی آموزش و تقویت زنان و افزایش اعتماد به نفس آنان کار شود.

*سن مناسب ازدواج باید بازتعریف شود

یک کارشناس علوم اجتماعی و استاد پیشکسوت دانشگاه فردوسی مشهد در این باره گفت: سن عقل در دختران 20 سالگی و در پسران 25 سالگی و سن بیداری جنسی از 17 تا 19 سالگی است که نباید با سن ازدواج اشتباه گرفته شود.

هما زنجانی زاده اظهار کرد: واکاوی دلایل اینکه چرا دختران و پسران در سن مناسب ازدواج نمی کنند نیاز به یک نگاه سیستمی و کل نگر از لحاظ جامعه شناسی دارد.

وی گفت: سن ازدواج در دختران و پسران افزایش یافته است که دلایل آن به ترتیب اهمیت شامل بیکاری پسران و نبود امکانات اقتصادی برای قبول مسئولیت در زندگی، نابرابری حقوق زن و مرد در قوانین ازدواج، تزلزل و نداشتن قدرت تصمیم گیری برای ازدواج، ناآگاهی کافی دختران و پسران در مورد مسئولیت های خود پس از ازدواج و فرزندآوری است. زنجانی زاده افزود: دلیل سخت گیری دختران در ازدواج این است که احساس می کنند با داشتن شغل و موقعیت اجتماعی، در صورت ازدواج در جامعه مردسالار کنونی، خیلی از حقوق خود را از دست می دهند.

وی اظهار کرد: داشتن موقعیت اقتصادی خوب یک معیار کلی برای پسران در ازدواج است لذا بالا رفتن سن ازدواج در آنان برای رسیدن به یک موقعیت شغلی و درآمد مناسب است که چندین سال به طول می انجامد.

وی گفت: نهاد خانواده در سطح جهان به عنوان یک سیستم دچار بحران شده است و هر جامعه ای متناسب با فرهنگ خود راه حل هایی را پیدا کرده است، یکی از آنها ازدواج آزاد است که در ایران به عنوان ازدواج سپید شناخته می شود.

این کارشناس علوم اجتماعی افزود: در ازدواج سپید از دیدگاه کشورهای غربی، زندگی زناشویی باید مبتنی بر عشق باشد، اما چون بچه های زوجین از نظر قانونی پذیرفته نمی شدند، دولتها به ناچار برای جلوگیری از حضور مهاجران و کاهش جمعیت کشور، فرزندان حاصل از ازدواج سپید را به رسمیت شناخته و خانواده را بازتعریف کردند.

وی بیان کرد: وقتی خانواده با تولد فرزند شکل می گیرد، تمایلات فردی زن و مرد پایان می گیرد و باید آنان خود را وقف فرزندان کنند لذا چگونه است که اجازه می دهیم یک مرد به رغم داشتن همسر نسبت به عقد کردن زنان دیگر اقدام کند.

وی اظهار کرد: متأسفانه ازدواج سپید با کارکردهای نامتعارف و ساختارشکنانه آن در تعریف خانواده، در جامعه سنتی ایران رو به گسترش است و والدین دیگر در برابر این نوع همزیستی دختران و پسران سکوت کرده اند.

این کارشناس علوم اجتماعی گفت: بحران در نهاد خانواده در ایران زیاد است که شامل طلاق، قتل، خودکشی، فرار از خانه و... می شود و همه اینها نشان می دهد که باید خانواده بازتعریف شود.

وی افزود: در همه کشورها برای اینکه ازدواج صورت بگیرد، موانع را می یابند و آن نگاه کل نگر و سیستماتیک را اتخاذ می کنند لذا پرداخت وام ازدواج و فراهم کردن محیط عروسی نمی تواند تضمین کننده ازدواج دختران و پسران در سن مناسب باشد.

این صاحب نظر دانشگاهی بیان کرد: در شرایط کنونی دیگر نباید برای ازدواج سن خاصی در نظر گرفت، زیرا ازدواج دارای نقش های متفاوتی از جمله جنسی، عاطفی، احترام اجتماعی و اقتصادی است و تا زمانی که شرایط برای ازدواج دختران و پسران مناسب نشود، نمی توان از آنها توقع ازدواج را داشت.

وی گفت: وقت آن رسیده است که قوانین را تغییر دهیم، مسئولان به اتفاق مشاوران، روانشناسان و جامعه شناسان به

موضوع ازدواج به صورت کلی و سیستماتیک نگاه کنند، مادامی که ما نگاه کل نگر را نداشته باشیم و تغییرات عمده در همه بخشها از جمله آموزش، تبیین حقوق زن و مرد در خانواده ایجاد نشود، نمی توان به افزایش آمار ازدواج در جامعه امید داشت.